

БАГАТОПЛІДНІСТЬ СВИНОМАТОК СВИНІ ДИКОЇ ЯК ФАКТОР ЗБЕРЕЖЕННЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ПОПУЛЯЦІЇ

Прудніков В. Г., доктор с.-г. наук, професор

Шевченко О. Б., кандидат вет. наук, доцент

Шевченко Р. О., аспірант

Державний біотехнологічний університет,

м. Харків, Україна

Момот Л. М.

ДП «Вовчанське ЛГ», Харківська область, Україна

Багатоплідність свиноматок зумовлена дією багатьох генів, розташованих у різних хромосомах або їхніх ділянках. Ці гени можуть утворювати різноманітні комбінації та зазнавати рекомбінацій під час племінного розведення, що ускладнює точне передбачення рівня їх спадковості. Для розв'язання цього питання генетики застосовують показники спадковості та варіабельності кількісних ознак.

Частину змінних ознак тварини, зумовлену генетичними чинниками, називають спадковістю. Чим вищий цей показник, тим більша ймовірність передання певної ознаки від батьків до нащадків. Оскільки точно визначити ці значення складно, селекціонери при розробці програм покращення племінної якості свиней орієнтуються на середні значення коефіцієнтів спадковості.

Так як популяція свині дикої є генофондом, на базі якого було виведено всі породи домашніх свиней, збереження її «диких» форм генів та подальшого їх використання у селекції вітчизняних порід свиней є актуальним, особливо в наш час.

Експериментальні дослідження багатоплідності свиноматок свині дикої та збереження поросят в природних умовах проводилося в умовах ДП «Вовчанське ЛГ». Кількість піддослідних свиноматок варіювало по рокам, так як було враховано дані контролю життєдіяльності гнізда за період спостереження.

Перед народженням поросят дика свиня облаштовує гніздо в захищеному місці, зазвичай вистелене товстим шаром підстилки для збереження тепла. Часто такі гнізда мають дах, зроблений самкою з верхівок молодих дерев, гілок ялини, хмизу та сухої трави. Створення теплих схованок є надзвичайно важливим для виживання новонароджених, оскільки вони часто народжуються під час ще глибокого снігового покриву та сильних нічних морозів.

Тривалість вагітності дикої свині в природі точно не визначена через складність встановлення точного часу спаровування й пологів, але, як правило, становить 115-120 днів.

Найбільше опоросів фіксується в квітні-травні, рідше - в червні, а випадки народження в березні чи навіть у лютому є поодинокими.

Чисельність виду є нестабільною та зазнає змін упродовж року: вона зростає в сезон народження потомства і поступово зменшується до наступного періоду розмноження. Крім того, чисельність варіюється залежно від року, змінюючись відповідно до покращення або погіршення умов існування.

Протягом тривалого часу чисельність може як зростати, так і зменшуватися, що призводить до розширення ареалу за рахунок освоєння нових територій або, навпаки, до його скорочення через зниження чисельності. Такі довготривалі зміни називають популяційними циклами.

Встановлено, що багатоплідність свиноматок свині дикої за період аналізу склала 5,03 голови за опорос з коливаннями від 4,40 до 5,43 голови. Слід відмітити, що мінливість даного показника є досить високою з коливанням значення коефіцієнта варіації від 17,9 до 34,6%. Вірогідної різниці між багатоплідністю свиноматок у різні роки аналізу не встановлено.

Кількість поросят у гнізді осінню поточного року дещо вирівнялося і становить у розрізі років 4,67...5,00 голів, а їх збереженість у розрізі років знаходилася в межах 90,9...96,0%.

Зазвичай рівень збереженості поросят від народження до жовтня поточного року є вищим, ніж до весни наступного року. Основною причиною цього є інтенсивне вилучення цього річних поросят під час осіннього полювання (що може становити до 30–40% загальної кількості вилучених особин), а також вплив природних чинників, таких як перебіг зимівлі, атаки хижаків (здебільшого бродячих собак), а іноді й вовків, які приходять з території суміжної країни.

Так, кількість поросят весною наступного року у гнізді складала 2,80...3,57 голови, а їх збереженість в цілому за період спостереження становила 64,4% з варіюванням по роках 60,0...66,6%.

Таким чином, популяція свині дикої в умовах господарства є стабільною, що було забезпечено доброю кормовою базою, ефективною боротьбою із хижими (лисиці, бродячі собаки, вовки) та шкідливими у господарстві тваринами, забезпеченням режиму спокою в угіддях у репродуктивний період та рівнем охорони угідь.